

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

**Σε Συστήματα (UxS / C-UxS) · Πυραυλικά Συστήματα / Βλήματα /
Loitering Munitions · Αεράμυνα / Αντιπυραυλική Προστασία (AMD /
GBAD)**

ΜΑΡΤΙΟΣ 2026

Περίοδος κάλυψης: 01/03/2026 – 31/03/2026

Δήλωση Περιορισμού Ευθύνης (Disclaimer)

Η παρούσα μηνιαία έκθεση αποτελεί προϊόν ενδελεχούς έρευνας και στρατηγικής ανάλυσης με στόχο την ενημέρωση των μελών της Ακαδημίας και της Πολιτικής και Στρατιωτικής Ηγεσίας της χώρας.

- **Αποκλειστική Ευθύνη:** Η επιμέλεια, η επιστημονική ορθότητα και η ακεραιότητα του περιεχομένου, καθώς και οι στρατηγικές εκτιμήσεις που διατυπώνονται, ανήκουν στην αποκλειστική ευθύνη του υπογράφοντος ως συντάκτη της έκδοσης.
- **Φύση Περιεχομένου:** Οι αναλύσεις βασίζονται σε διασταυρωμένες πηγές του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος και δεν υποκαθιστούν τις επίσημες διαταγές ή το απόρρητο δόγμα των Ενόπλων Δυνάμεων.
- **Περιορισμός Χρήσης:** Το έργο προορίζεται για εσωτερική χρήση των μελών της ΑΑΚΕ και η αναπαραγωγή ή διανομή του διέπεται από τους κανόνες δεοντολογίας και ασφαλείας που ορίζει η Αεροπορική Ακαδημία Ελλάδος.

1. Εκ της Σύνταξης (Editorial)

Στρατηγική Επιτάχυνση και Επιχειρησιακός Μετασχηματισμός

Ο Μάρτιος του 2026 σηματοδοτεί μια κρίσιμη καμπή στην αμυντική αρχιτεκτονική της Ανατολικής Μεσογείου. Δεν αποτελεί πλέον κοινή παραδοχή, αλλά επιχειρησιακή πραγματικότητα, ότι η ισχύς ενός σύγχρονου κράτους δεν αποτιμάται μεμονωμένα, αλλά από την ικανότητα ενοποίησης μέσων σε ένα δικτυοκεντρικό περιβάλλον δράσης.

Η παρούσα έκδοση φιλοδοξεί να αποτελέσει το επιχειρησιακό εκδοτικό πρότυπο που απουσίαζε από την εγχώρια κυρίως βιβλιογραφία, προσφέροντας για πρώτη φορά μια ολιστική προσέγγιση του σύγχρονου πεδίου μάχης. Υπερβαίνοντας την παραδοσιακή ανάλυση, η έκθεση ενοποιεί οργανικά το σύνολο των Μη Επανδρωμένων Συστημάτων (UxS) με τις εξελίξεις στα Πυραυλικά Συστήματα, τα Loitering Munitions και τις τεχνολογίες Αντιπυραυλικής Προστασίας (AMD/GBAD).

Η καινοτομία της έγκειται στην παραδοχή ότι η απειλή και η προστασία αποτελούν πλέον ένα αδιάσπαστο επιχειρησιακό συνεχές, καθιερώνοντας την έκδοση ως τον απαραίτητο μεθοδολογικό οδηγό για την κατανόηση της νέας αρχιτεκτονικής ασφαλείας.

Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση εστιάζει σε τομείς που αναδιαμορφώνουν το δόγμα αποτροπής:

- Ενοποιημένη Αρχιτεκτονική Αισθητήρων & Μέσων: Η μετάβαση προς την «Ασπίδα του Αχιλλέα» αναδεικνύει την ανάγκη για μια συνεκτική δομή AMD/GBAD, υπερβαίνοντας τις αποσπασματικές λύσεις του παρελθόντος. [βλ. Ενότητα 4, Τομέας Γ, και Ενότητα 9Γ].
- Επιχειρησιακή Αξιοποίηση UxS: Τα περιστατικά στο RAF Akrotiri και η χρήση του συστήματος «Κένταυρος» προσφέρουν τα πρώτα πιστοποιημένα διδάγματα για τη βιωσιμότητα των δυνάμεων σε πραγματικές συνθήκες απειλής. [βλ. Ενότητα 4, Τομέας Α, και Ενότητα 8].
- Δείκτης DBoP (Drone-Missile Balance of Power): Εισάγεται μια αυστηρή μεθοδολογία αποτίμησης του ισοζυγίου ισχύος, η οποία εξετάζει τη λειτουργική σχέση μεταξύ επιθετικών drones και πολυστρωματικής άμυνας. [βλ. Ενότητα 13].
- Τεχνολογική Υπεροχή & AI: Η έμφαση σε τεχνολογίες αυτονομίας με υποβοήθηση ΤΝ (AI-enabled autonomy) κρίνεται επιτακτική για την επιβιωσιμότητα υπό συνθήκες ηλεκτρονικού πολέμου. [βλ. Ενότητες 12 & 14].

Ενθαρρύνονται οι αναγνώστες να μελετήσουν διεξοδικά τα Status Matrices [Ενότητα 9] και το Μητρώο Κινδύνων [Ενότητα 11], καθώς εκεί αποτυπώνεται η πραγματική εικόνα της ετοιμότητας.

Σημείωση: Η ανάλυση του δείκτη DBoP (Drone-Missile Balance of Power) υποστηρίζεται από το επεξηγηματικό ινφογράφημα στο Παράρτημα Γ, το οποίο παρήχθη με χρήση σύγχρονων

τεχνολογιών επεξεργασίας δεδομένων (οπτικοποίηση) για τη διευκόλυνση της ταχείας κατανόησης.

Η παρούσα μηνιαία έκθεση —όπως και οι λοιπές εκδόσεις— μπορεί να λειτουργήσει ως χρήσιμο εισαγωγικό πλαίσιο για επιτελικό περιβάλλον.

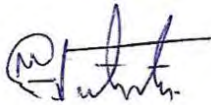
Με εκτίμηση,

Μάρκος Κωνσταντίνου Σγός (TYM) ε.α.

Aerospace (AIU) & Flight Engineer

Certified EASA Auditor (Part M, 145, 21, 147, 66)

M.A. in International Politics (CERIS, Brussels)

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Εκ της Σύνταξης (Editorial) «Η στρατηγική αποτίμηση του Μαρτίου 2026 ως μήνα δοκιμής και επιτάχυνσης.».....	(3)
2.	Περιεχόμενα	(5)
3.	Μεθοδολογία & Κανόνες Πηγών της Έκδοσης Πεδίο κάλυψης, τύποι πηγών και κανόνες βεβαιότητας/συνέχειας (continuity).....	(7)
4.	Επιτελική Επισκόπηση Κύριων Συμπερασμάτων / Executive Summary... • Τομέας Α: UxS / C-UxS (ΣμηΕΑ / Αντι-ΣμηΕΑ). • Τομέας Β: Πυραυλικά Συστήματα / Βλήματα / Loitering Munitions. • Τομέας Γ: AMD / GBAD (Αεράμυνα & Αντιπυραυλική Προστασία). • Ενοποιημένη Αποτίμηση: Ισοζύγιο Drone-Πυραύλων (DBoP).	(8)
5.	Σύντομο Χρονολόγιο / Brief Review Χρονολογική επισκόπηση των βασικών εξελίξεων (01-31 Μαρτίου).....	(9)
6.	Θεματική Αποτίμηση Κύριων Εξελίξεων του Μαρτίου 2026 Θεματική ανάλυση των στρατηγικών μεταβολών και των περιφερειακών απειλών.	(10)
7.	Πίνακας Επιτελικής Σημασίας Κύριων Εξελίξεων Μαρτίου 2026 Επιτελική αποτίμηση των εξελίξεων με τη μεγαλύτερη επιχειρησιακή, θεσμική και βιομηχανική σημασία.....	(12)
8.	Πρόοδος Υφιστάμενων Προγραμμάτων και Δραστηριοτήτων Κατάσταση συστημάτων (Κένταυρος, ΕΛΚΑΚ, Ασπίδα Αχιλλέα, κ.α.).	(13)
9.	Status Matrices	(14)
	• 9Α: UAS / C-UAS.	(14)
	• 9Β: Πυραυλικά / Βλήματα / Loitering Munitions.	(15)
	• 9Γ: AMD / GBAD.	(15)
10.	Προοπτική 90 Ημερών (90-Day Outlook) Κρίσιμα milestones για την περίοδο Απρίλιος – Ιούνιος 2026.	(16)
11.	Μητρώο Κινδύνων & Ανάλυση Εξωτερικών Επιπτώσεων Αξιολόγηση κινδύνων και επιπτώσεων (Risk Register).....	(17)
12.	Τεχνολογική Παρακολούθηση / Tech Watch Ανάλυση τάσεων (Swarm logic, Cheap effectors, AI) και Πίνακας Απειλών-Ικανοτήτων.	(18)
13.	Ισοζύγιο Ισχύος Drone-Πυραύλων (DBoP) Ορισμός και αναλυτικό πλαίσιο λειτουργικής ισχύος.	(21)

14.	Στρατηγικές Προτάσεις Προτάσεις για Doctrine, Procurement, Training και Industry.	(23)
	Παραρτήματα (Α - Ε)	(23)
	Παράρτημα Α: Όροι και Συντμήσεις.	(24)
	Παράρτημα Β: Βιβλιογραφία & Μεθοδολογία Συλλογής.	(27)
	Παράρτημα Γ: Ινφογράφημα DBoP.	(29)
	Παράρτημα Δ: Εκτεταμένη Ανάλυση Εξωτερικών Επιπτώσεων.	(30)
	Παράρτημα Ε: Διδάγματα (Lessons Identified vs Learned).	(31)
15.	Τελικό Συμπέρασμα / Final Takeaways.	(32)

3. Μεθοδολογία & Κανόνες Πηγών της Έκδοσης.

Πεδίο κάλυψης: Ελλάδα και Κυπριακή Δημοκρατία για την περίοδο 01/03/2026-31/03/2026.

Διεθνείς εξελίξεις περιλαμβάνονται μόνο όταν επηρεάζουν άμεσα τον ελληνικό ή κυπριακό σχεδιασμό, τις επιχειρησιακές ανάγκες, τις προμήθειες ή τις αξιολογήσεις κινδύνου.

Τύποι πηγών:

(α) επίσημες κρατικές/στρατιωτικές/θεσμικές πηγές,

(β) βιομηχανικές/κατασκευαστικές πηγές,

(γ) ακαδημαϊκές / ερευνητικές αναλύσεις,

(δ) αξιόπιστη ειδησεογραφία.

Για τα βασικά σημεία του μήνα προτιμήθηκαν πρωτογενείς ανακοινώσεις ΥΠΕΘΑ, Πολεμικού Ναυτικού και ΕΛΚΑΚ, με συμπληρωματική διασταύρωση μέσω Reuters και άλλων αξιόπιστων μέσων.

Κανόνας βεβαιότητας:

- **Επιβεβαιωμένο:** (Πολύ υψηλό) υπάρχει πρωτογενής πηγή ή/και ισχυρή ανεξάρτητη διασταύρωση.

- **Αναφερόμενο:** (Μέση-Υψηλή) υπάρχει αξιόπιστη δημοσίευση αλλά όχι πλήρης πρωτογενής επιβεβαίωση.

- **Υπό αξιολόγηση:** (Μέση) υπάρχουν ενδείξεις ή δηλώσεις χωρίς επαρκή τεκμηρίωση για ασφαλές συμπέρασμα.

Κανόνας συνέχειας (continuity): για κάθε βασικό σύστημα εξετάζεται αν ο Μάρτιος παρήγαγε νέο δημόσιο milestone.

Αν όχι, η έκθεση δεν επινοεί τεχνητή θετική πρόοδο. Καταγράφεται 'στασιμότητα', 'περιορισμένη δημόσια ορατότητα' ή 'συνέχιση γνωστής φάσης'.

Το Εκδοτικό Σημείωμα (Editorial) συνθέτει στρατηγικά, το Executive Summary συμπυκνώνει, το Σύντομο Χρονολόγιο (Brief Review) χρονολογεί, η Θεματική Αποτίμηση τεκμηριώνει αναλυτικά και τα Τελικά Συμπεράσματα (Final Takeaways) ενοποιούν την αποτίμηση.

Κατηγορία πηγής	Ενδεικτικά παραδείγματα	Ρόλος	Βάρος αξιοπιστίας
Επίσημες/πρωτογενείς	ΥΠΕΘΑ, ΠΝ, ΕΛΚΑΚ	Θεσμικές αποφάσεις, άσκηση, συμβάσεις	Πολύ υψηλό
Ανεξάρτητη ειδησεογραφία	Reuters	Γρήγορη διασταύρωση επεισοδίων και δηλώσεων	Υψηλό
Βιομηχανικές/κατασκευαστικές	Product pages, εταιρικές ανακοινώσεις	Baseline continuity συστημάτων	Μέσο-Υψηλό
Εσωτερικές continuity sources	Προηγούμενες εκθέσεις Α.ΑΚ.Ε.	Δομή και ιστορικό συνέχεια	Υποστηρικτικό

4. Επιτελική Επισκόπηση Κύριων Συμπερασμάτων / Executive Summary

Τομέας «Α»UxS / C-UxS (ΣμηΕΑ / Αντι-ΣμηΕΑ)

1. [UAS/CY] Η κρίση στο Ακρωτήριο επιβεβαίωσε ότι η Κύπρος αποτελεί πλέον ενεργό επιχειρησιακό χώρο.

Η προσβολή του RAF Akrotiri και τα συναφή επεισόδια έδειξαν ότι η Κύπρος δεν λειτουργεί πλέον ως απλό περιφερειακό παρατηρητήριο, αλλά ως χώρος άμεσης έκθεσης σε ασύμμετρες αεροπορικές απειλές. Αυτό αυξάνει το βάρος της έγκαιρης προειδοποίησης, της anti-drone ετοιμότητας και των κοινών διαδικασιών αντίδρασης.

2. [C-UAS/GR] Ο «Κένταυρος» περνά από το στάδιο της προβολής στο στάδιο της επιχειρησιακής αξιοπιστίας.

Η δημόσια επιβεβαίωση χρήσης του στην Ερυθρά Θάλασσα και ανοικτά της Κύπρου ενισχύει την επιχειρησιακή του βαρύτητα. Το κρίσιμο πλέον είναι η αξιοποίηση των συμπερασμάτων χρήσης σε επόμενες εκδόσεις και στο σχετικό δόγμα.

3. [UAS/GR] Οι συμβάσεις του ΕΛΚΑΚ σηματοδοτούν μετάβαση από τη ρητορική καινοτομίας σε μηχανισμό παραγωγικής ωρίμανσης.

Οι τέσσερις νέες συμβάσεις για καμικάζι drones και UCAV κατηγορίας I αποτελούν το καθαρότερο νέο βιομηχανικό ίχνος του μήνα, ανοίγοντας γραμμή από την ιδέα προς το πρωτότυπο και την αρχική αξιολόγηση.

4. [Naval UxV/GR] Η UVEX 1/26 έδειξε ότι η ναυτική διάσταση των UxV περνά από την επίδειξη στη δοκιμαστική αρχιτεκτονική.

Το ουσιαστικό στοιχείο δεν ήταν η απλή συμμετοχή UAV, USV και UUV, αλλά η δοκιμή ενοποιημένου πλαισίου με EW, προστασία υποδομών και λογική μητρικής πλατφόρμας. Η ναυτική διάσταση των μη επανδρωμένων μέσων αναδεικνύεται πλέον σε βασική συνιστώσα άμυνας.

Τομέας «Β»Πυραυλικά Συστήματα / Βλήματα / Loitering Munitions

5. [MISSILE/GR] Η ελληνική εμπειρία Patriot απέκτησε δογματική βαρύτητα και όχι μόνο συμβολική αξία.

Η δημόσια επιβεβαίωση εμπλοκής ελληνικών πληρωμάτων σε πραγματικές αναχαιτίσεις ιρανικών πυραύλων στη Σαουδική Αραβία προσφέρει εμπειρία σε κανόνες εμπλοκής, εκπαίδευση, σχεδιασμό αποθεμάτων και ρεαλιστική αποτίμηση των high-end layers.

6. [LM/GR] Τα loitering munitions αναδεικνύονται σε κρίσιμη γκρίζα ζώνη ανάμεσα σε drone και βλήμα.

Ο Μάρτιος επιβεβαίωσε ότι τα attritable strike systems χαμηλού κόστους αποκτούν αυξανόμενη σημασία, επειδή συνδυάζουν ευελιξία, οικονομία χρήσης και δυνατότητα κορεσμού. Για την ελληνική πλευρά, η συμβασιοποίησή τους μέσω ΕΛΚΑΚ έχει ιδιαίτερη στρατηγική σημασία.

7. [Continuity/MISSILE] Η απουσία νέου δημόσιου ορόσημου σε ορισμένες πυραυλικές γραμμές δεν σημαίνει αδράνεια.

Η σωστή επιτελική στάση δεν είναι να βαφτίζεται η σιωπή ως πρόοδος, αλλά να δηλώνεται καθαρά ότι η παρακολούθηση συνεχίζεται χωρίς νέο ανεξάρτητα επιβεβαιωμένο δημόσιο ίχνος.

Τομέας «Γ»AMD / GBAD (Αεράμυνα & Αντιπυραυλική Προστασία)

8. [AMD/GR] Η «Ασπίδα του Αχιλλέα» απέκτησε ισχυρή θεσμική ώθηση, αλλά όχι ακόμη πλήρως ορατή τεχνική αρχιτεκτονική.

Ο Μάρτιος έδωσε δύο σαφή θεσμικά ορόσημα, μέσω κοινοβουλευτικής επεξεργασίας και απόφασης ΚΥΣΕΑ. Το κρίσιμο ζήτημα παραμένει το πώς θα κλειδώσουν τα στρώματα, οι ρόλοι, το C2, τα οικονομικά βιώσιμα μέσα αναχαίτισης και η βιομηχανική συμμετοχή.

9. [AMD/CY] Η Κύπρος χρειάζεται συνολική αρχιτεκτονική προσέγγιση και όχι αποσπασματική anti-drone διαχείριση.

Ο μήνας έδειξε ότι η anti-drone συζήτηση από μόνη της δεν αρκεί. Το νησί χρειάζεται πολυστρωματική άμυνα που να συνδέει anti-drone, SHORAD, προειδοποίηση, προστασία βάσεων και ευρύτερες ανάγκες GBAD/BMD σε ενιαίο πλαίσιο επιχειρησιακής αξιοπιστίας.

10. [AMD/GR-CY] Το στρώμα οικονομικά βιώσιμων μέσων αναχαίτισης παραμένει το κρίσιμότερο κενό του μήνα.

Η διεθνής εμπειρία και η συνολική λογική του DBoP δείχνουν ότι καμία σοβαρή αρχιτεκτονική δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά σε ακριβούς αναχαιτιστές απέναντι σε μαζικά φθηνά drones ή loitering munitions. Πρόκειται για ζήτημα επιχειρησιακής και οικονομικής βιωσιμότητας.

Ενοποιημένη Αποτίμηση του Μηνός

11. [DBoP] Το ισοζύγιο ισχύος δεν κρίνεται από μεμονωμένα συστήματα, αλλά από τη συνοχή του οικοσυστήματος.

Το πραγματικό πλεονέκτημα προκύπτει από τον συνδυασμό επιτήρησης, κρούσης, πολυστρωματικής προστασίας, C2, σύντηξης δεδομένων, βιομηχανικής αναπλήρωσης και αντοχής σε κορεσμό.

12. [Continuity Rule] Ο Μάρτιος επιβεβαίωσε ότι η σοβαρή επιτελική γραφή οφείλει να ξεχωρίζει καθαρά πρόοδο, συνέχεια και κενό.

Η αξία της παρούσας έκθεσης δεν είναι μόνο ότι καταγράφει γεγονότα, αλλά ότι αποφεύγει την ψευδοαισιοδοξία: όπου υπάρχει πρόοδος, αποδίδεται ως πρόοδος· όπου υπάρχει κενό, δηλώνεται ως κενό· και όπου υπάρχει μόνο συνέχεια χωρίς νέο δημόσιο ίχνος, αποτυπώνεται ως συνέχεια και όχι ως τεχνητή επιτυχία.

5. Σύντομο Χρονολόγιο / Brief Review

Ακολουθεί συνοπτική χρονολογική επισκόπηση των βασικών εξελίξεων του μήνα, πριν από την πλήρη ανάλυσή τους.

Ημερ/νία - Εύρος	Τομέας	Γεγονός	Άμεση σημασία	Βεβαιότητα
01–03 Μαρ	AMD / Κύπρος	Προσβολή RAF Akrotiri και άμεση κινητοποίηση μέσων	Ανέδειξε άμεση επιχειρησιακή έκθεση της Κύπρου	Υψηλή
03–04 Μαρ	GR–CY / AMD	Ανάπτυξη ελληνικών F-16 και ναυτικών μέσων	Κατέδειξε δυνατότητα ταχείας περιφερειακής αντίδρασης	Υψηλή
04 Μαρ	AMD / Κύπρος	Συναγερμός στη Λάρνακα λόγω ύποπτου ίχνους	Υπενθύμισε ανάγκη ταχύτερου κύκλου αναγνώρισης και απόφασης	Υψηλή
09–19 Μαρ	UxV / Ελλάδα	Διεξαγωγή UVEX 1/26	Ενίσχυσε τη ναυτική διάσταση ωρίμανσης UxV	Υψηλή
11 Μαρ	UAS / Ελλάδα	Υπογραφή 4 συμβάσεων ΕΛΚΑΚ	Μετάβαση από ενδιαφέρον σε αναπτυξιακή γραμμή	Υψηλή
12 Μαρ	C-UAS / Ελλάδα	Δημόσια επιβεβαίωση χρήσης «Κένταυρου»	Αναβάθμιση σε επιχειρησιακά τεκμηριωμένη χρήση	Υψηλή
16 Μαρ	AMD / Ελλάδα	Παρουσίαση Achilles' Shield στη Βουλή	Πρώτο σαφές θεσμικό ίχνος	Υψηλή
19 Μαρ	R&D / Ελλάδα	Hellenic EDF Info Day 2026	Ενίσχυση σύνδεσης με EDF 2026	Υψηλή

19 Μαρ	AMD / Ελλάδα	Επιβεβαίωση ελληνικής εμπειρίας Patriot στη Σαουδική Αραβία	Προσθήκη πραγματικού επιχειρησιακού υποβάθρου	Υψηλή
23 Μαρ	AMD / Ελλάδα	Απόφαση ΚΥΣΕΑ για Achilles' Shield	Εδραίωση θεσμικής ώθησης	Υψηλή
24 Μαρ	AMD / Κύπρος	Κυπριακό αίτημα νέας ρύθμισης ασφαλείας	Μετατροπή κρίσης σε διαρκές ζήτημα ασφάλειας	Μέση – Υψηλή

Συνοπτική παρατήρηση

Το χρονολόγιο του Μαρτίου 2026 αποτυπώνει τρεις παράλληλες τάσεις:

- α) αύξηση της επιχειρησιακής πίεσης στην Κύπρο,
- β) θεσμική και βιομηχανική κινητικότητα στην Ελλάδα και
- γ) σταδιακή ενοποίηση της συζήτησης για UxS, loitering munitions και πολυστρωματική αεράμυνα.

6. Θεματική Αποτίμηση Κύριων Εξελίξεων του Μαρτίου 2026

Ο Μάρτιος του 2026 αποτέλεσε μια περίοδο καμπίς για τον αμυντικό σχεδιασμό της Ελλάδας και της Κύπρου, σηματοδοτώντας τη μετάβαση από τη θεωρητική ανάλυση στην έμπρακτη υλοποίηση σύνθετων αμυντικών αρχιτεκτονικών. Το επεισόδιο προσβολής της βάσης RAF Akrotiri λειτούργησε ως καταλύτης, αναδεικνύοντας την άμεση ανάγκη για πολυστρωματική άμυνα (layered defence) έναντι συνδυαστικών απειλών από drones και πυραύλους.

Κεντρικό θεσμικό ορόσημο αποτέλεσε η επίσημη έγκριση του προγράμματος «Ασπίδα του Αχιλλέα» (Achilles' Shield), το οποίο θέτει τις βάσεις για μια ολοκληρωμένη εθνική αντιαεροπορική και αντιπυραυλική ομπρέλα με σημαντική εγχώρια βιομηχανική συμμετοχή (τουλάχιστον 25%). Παράλληλα, η επιχειρησιακή επιβεβαίωση του συστήματος «Κένταυρος» και η υπογραφή νέων συμβάσεων για kamikaze drones υπογραμμίζουν τη στροφή προς οικονομικά βιώσιμες (attritable) λύσεις κρούσης και αναχαίτισης. Η απόκτηση πραγματικής επιχειρησιακής εμπειρίας από ελληνικά πληρώματα Patriot στη Σαουδική Αραβία ενισχύει περαιτέρω το εθνικό δόγμα αεράμυνας.

1. Περιφερειακές Απειλές και Επιχειρησιακή Ετοιμότητα στην Κύπρο

Η Κύπρος μετατράπηκε από γεωγραφικό παρατηρητήριο σε ενεργό επιχειρησιακό χώρο, αντιμετωπίζοντας προκλήσεις που επέβαλαν την επαναξιολόγηση των μηχανισμών προειδοποίησης και αντίδρασης.

- Το Επεισόδιο RAF Akrotiri (01–04 Μαρτίου): Η προσβολή της βρετανικής βάσης από drone ιρανικής σχεδίασης αποτέλεσε ένα βίαιο "stress test" για την anti-drone ετοιμότητα. Αναδείχθηκαν κρίσιμα κενά στην ταχεία αναγνώριση και την πολιτικο-στρατιωτική πειθαρχία κατά τη διάρκεια κρίσης.
- Συναγερμός στη Λάρνακα (04 Μαρτίου): Ο εντοπισμός ύποπτου εναέριου ίχνους εξέθεσε την ανάγκη για ταχύτερο "decision loop" και ακριβή συντονισμό των αισθητήρων για την αποφυγή λανθασμένων συναγερμών ή επιχειρησιακών ατυχημάτων.
- Θεσμική Θωράκιση: Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, η Κυπριακή Δημοκρατία αναζητά πλέον μόνιμες ρυθμίσεις ασφαλείας γύρω από κρίσιμες υποδομές και βελτίωση της ευρύτερης αντιαεροπορικής / αντιπυραυλικής της ετοιμότητας (24 Μαρτίου).

2. «Ασπίδα του Αχιλλέα»: Η Νέα Αρχιτεκτονική Πολυστρωματικής Άμυνας

Το πρόγραμμα Achilles' Shield αντιπροσωπεύει τη σημαντικότερη δομική αλλαγή στην ελληνική αεράμυνα, ενοποιώντας την αντιμετώπιση drones (C-UAS) και πυραύλων (AMD).

- Κοινοβουλευτική και Κυβερνητική Έγκριση: Παρουσιάστηκε στη Βουλή στις 16 Μαρτίου και εγκρίθηκε επίσημα από το ΚΥΣΕΑ στις 23 Μαρτίου, μετακινώντας το ζήτημα από το στάδιο της πολιτικής πρόθεσης στον οργανωμένο προγραμματισμό.
- Βιομηχανικοί Στόχοι: Το πρόγραμμα επιδιώκει εγχώρια βιομηχανική συμμετοχή τουλάχιστον 25%, συνδέοντας την εθνική ασφάλεια με την ανάπτυξη της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας.
- Φιλοσοφία Σχεδιασμού: Η αρχιτεκτονική βασίζεται στη σύνθεση πολλαπλών στρωμάτων, με έμφαση στη διασύνδεση αισθητήρων και τη χρήση οικονομικά βιώσιμων μέσων αναχαίτισης στο πρώτο επίπεδο άμυνας.

3. Μη Επανδρωμένα Συστήματα (UxS) και Αντι-Drone Τεχνολογίες

Ο τομέας των μη επανδρωμένων συστημάτων κατέγραψε σημαντική πρόοδο τόσο σε επίπεδο επιχειρησιακής επιβεβαίωσης όσο και παραγωγικής υποδομής.

Επιχειρησιακή Επιβεβαίωση και Δοκιμές

- Σύστημα «Κένταυρος» (12 Μαρτίου): Επιβεβαιώθηκε δημόσια η αξιοπιστία του εγχώριου C-UAS συστήματος σε πραγματικές συνθήκες (Ερυθρά Θάλασσα και Κύπρος), προσδίδοντάς του σημαντική πολιτική και εξαγωγική βαρύτητα.
- Άσκηση UVEX 1/26 (09-19 Μαρτίου): Μετά την ολοκλήρωση της άσκησης, συγκροτείται ένας επαναλαμβανόμενος πειραματικός κύκλος δοκιμών για ναυτικά UxV (UAV, USV, UUV). Στόχος είναι η προστασία λιμένων, πλοίων και υποθαλάσσιων υποδομών.

Ανάπτυξη και Καινοτομία

- Συμβάσεις ΕΛΚΑΚ (11 Μαρτίου): Υπογράφηκαν τέσσερις νέες συμβάσεις για kamikaze drones και UCASV Κατηγορίας Ι. Αυτό σηματοδοτεί την εισαγωγή των "attritable strike" επιλογών (αναλώσιμα μέσα χαμηλού κόστους) στον ελληνικό αμυντικό σχεδιασμό.
- Hellenic EDF Info Day (19 Μαρτίου): Δράση για τη σύνδεση του ελληνικού R&D οικοσυστήματος με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF), προετοιμάζοντας το έδαφος για μελλοντικές διακρατικές συμπράξεις.

4. Πυραυλικά Συστήματα και Δογματική Εξέλιξη

Η εμπειρία από το πεδίο των επιχειρήσεων αναδιαμορφώνει το δόγμα χρήσης των πυραυλικών συστημάτων.

- Επιχειρησιακή Εμπειρία Patriot (19 Μαρτίου): Η επιβεβαίωση αναχαίτισεων ιρανικών πυραύλων στη Σαουδική Αραβία από ελληνικά πληρώματα προσέφερε ανεκτίμητη γνώση σε επίπεδο κανόνων εμπλοκής (RoE), συντήρησης και εκπαίδευσης.
- Layered Defence (Πολυστρωματική Άμυνα): Η κρίση στο Ακρωτήρι ενίσχυσε τη λογική ότι ο πυραυλικός τομέας δεν μπορεί να λειτουργεί αποκομμένος από τα anti-drone συστήματα και τον ηλεκτρονικό πόλεμο (EW). Η διάκριση μεταξύ απειλών drone και πυραύλων παραμένει χρήσιμη για ταξινόμηση, αλλά η αντιμετώπισή τους απαιτεί ενιαίο σύστημα Διοίκησης και Ελέγχου (C2).

Από τη θεματική αποτίμηση των κύριων εξελίξεων περνάμε πρώτα στη συνοπτική αποτύπωση των κρίσιμότερων σημείων του μήνα και, στη συνέχεια, στην αποτίμηση προόδου των υφιστάμενων προγραμμάτων και στη συστηματική παρακολούθηση των βασικών συστημάτων.

7. Πίνακας Επιτελικής Σημασίας Κύριων Εξελίξεων Μαρτίου 2026

Επιτελική αποτίμηση των εξελίξεων με τη μεγαλύτερη επιχειρησιακή, θεσμική και βιομηχανική σημασία.

Ο ακόλουθος πίνακας συγκεντρώνει τις εξελίξεις του Μαρτίου 2026 με τη μεγαλύτερη επιχειρησιακή σημασία και λειτουργεί ως συνδυετικός κρίκος μεταξύ της θεματικής αποτίμησης και της αποτίμησης προόδου των κύριων προγραμμάτων.

Κρίσιμη εξέλιξη	Επιχειρησιακή επίπτωση	Θεσμική / βιομηχανική επίπτωση	Τι απαιτεί παρακολούθηση	Βαρύτητα
Προβολή RAF Akrotiri	Ανέδειξε πραγματική έκθεση της Κύπρου σε drone / missile απειλές	Πίεση για αναβάθμιση μηχανισμών ασφαλείας	warning, response, layered defence	Πολύ υψηλή
Δημόσια επιβεβαίωση «Κένταυρου»	Επιβεβαίωση επιχειρησιακής αξιοπιστίας σε πραγματικό περιβάλλον	Ενίσχυση εγχώριας λύσης με εξαγωγικό ενδιαφέρον	lessons learned, feedback loop, ναυτική ενσωμάτωση	Υψηλή
4 συμβάσεις ΕΛΚΑΚ	Έναρξη γραμμής attritable strike δυνατοτήτων	Μετρήσιμη βιομηχανική ενεργοποίηση	πρωτότυπα, δοκιμές, χρονοδιαγράμματα	Υψηλή
UVEX 1/26	Ενίσχυση ναυτικής λογικής UxV και προστασίας υποδομών	Βάση για επαναλαμβανόμενο πειραματικό κύκλο	UVEX 2/26, SOPs, procurement links	Υψηλή
Βήματα Achilles' Shield	Ενίσχυση λογικής πολυστρωματικής άμυνας	Θεσμική ώθηση νέας αρχιτεκτονικής	architecture baseline, C2, cheap effectors	Πολύ υψηλή
Ελληνική εμπειρία Patriot	Πραγματικό επιχειρησιακό υπόβαθρο για high-end air defence	Χρήσιμο input για doctrine, training, stockpile planning	μεταφορά διδαγμάτων σε εθνικό planning	Υψηλή
Κυπριακό αίτημα νέας ρύθμισης ασφαλείας	Ανάδειξη διαρκούς κενού προστασίας κρίσιμων υποδομών	Πίεση για πιο συνεκτικό πλαίσιο βάσεων και αεράμυνας	anti-drone + GBAD/BMD σύνδεση	Υψηλή

Συμπεράσματα: Οι εξελίξεις του Μαρτίου 2026 καταδεικνύουν ότι η ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο εξαρτάται πλέον από την ικανότητα ταχείας αναγνώρισης και κλιμακωτής αντίδρασης. Η θεσμοθέτηση της «Ασπίδας του Αχιλλέα» και η επένδυση σε εγχώριες, αναλώσιμες τεχνολογίες κρούσης αποτελούν τα θεμέλια για ένα σύγχρονο, ανθεκτικό και οικονομικά βιώσιμο αμυντικό οικοσύστημα. Η μετάβαση από τις ad hoc αντιδράσεις σε μια συνεκτική αμυντική αρχιτεκτονική είναι πλέον ο κύριος οδηγός των εξελίξεων.

8. Πρόοδος Υφιστάμενων Προγραμμάτων και Δραστηριοτήτων

Ο Μάρτιος 2026 ήταν μήνας άνισης ορατότητας. Υπήρξαν λίγα, αλλά βαριά, γεγονότα με μεγάλο στρατηγικό βάρος και, ταυτόχρονα, περιορισμένη δημόσια τεκμηρίωση για πολλά υφιστάμενα core systems.

Μετρήσιμη πρόοδος: ΕΛΚΑΚ συμβάσεις, UVEX 1/26, θεσμικά βήματα Achilles' Shield, δημόσια ωρίμανση Κένταυρου.

Περιορισμένη πρόοδος / continuity: Patroller, Heron, GRYPAS, Archytas, LOTUS, μέρος του κυπριακού anti-drone χαρτοφυλακίου.

Κρίσιμο κενό: Παραμένει ανεκπλήρωτη η ανάγκη για ένα οικονομικά βιώσιμο πρώτο στρώμα αναχαίτισης απέναντι σε μαζικές φθηνές απειλές, για σαφέστερη διαμόρφωση του κυπριακού πλέγματος αντιβαλλιστικής και αντιαεροπορικής άμυνας (BMD / GBAD) και για μετάβαση από τη θεωρητική συζήτηση περί swarm logic σε πραγματική παραγωγή και επιχειρησιακή κλιμάκωση.

Υφιστάμενα Προγράμματα και Δραστηριότητες

Κένταυρος (C-UAS / EAB) - Μετρήσιμη πρόοδος. Ο Μάρτιος έδωσε δημόσια επιβεβαίωση επιχειρησιακής χρήσης σε Ερυθρά Θάλασσα και ανοικτά Κύπρου. Αυτό είναι πιο ισχυρό από μια επίδειξη, διότι συνδέει το σύστημα με περιβάλλον πραγματικής απειλής.

ΕΛΚΑΚ kamikaze drones / UCAV Cat I - Νέα εκκίνηση με συμβασιοποίηση. Οι συμβάσεις της 11ης Μαρτίου σηματοδοτούν το πέρασμα από τη φάση preliminary dialogue/δοκιμών σε σαφέστερο αναπτυξιακό pipeline.

Ασπίδα του Αχιλλέα (Achilles' Shield) - Μετρήσιμη πρόοδος. Στις 16 και 23 Μαρτίου καταγράφηκαν δύο διαδοχικά θεσμικά βήματα που επιβεβαιώνουν πολιτική βούληση και προγραμματική ωρίμανση, χωρίς ακόμη πλήρη δημόσια ανάλυση τεχνικής σύνθεσης.

UVEX / Naval UxV integration - Μετρήσιμη πρόοδος. Η UVEX 1/26 αποτελεί το καθαρότερο αποτύπωμα πρακτικής ναυτικής ωρίμανσης UxV μέσα στον μήνα.

Κυπριακή anti-drone / GBAD θωράκιση - Επιταχυνόμενη προτεραιοποίηση. Η απειλή στην Κύπρο λειτούργησε ως καταλύτης. Η πίεση αυξήθηκε ταχύτερα από τη δημόσια ανακοίνωση συγκεκριμένων νέων αγορών.

Patroller - Στασιμότητα δημόσιου ίχνους. Δεν εντοπίστηκε ανεξάρτητα επιβεβαιωμένο νέο δημόσιο milestone εντός Μαρτίου. Διατηρείται συνέχεια (continuity) από προηγούμενες αναφορές.

Heron / Heron Mk II - Στασιμότητα δημόσιου ίχνους. Η πλατφόρμα παραμένει κρίσιμη ως baseline ISR capability (βασική ικανότητα ISR) , αλλά ο Μάρτιος δεν παρήγαγε νέο δημόσιο ορόσημο.

Kerveros / ALTUS ATLAS: Το ενδιαφέρον εδώ είναι η διασταύρωση ελληνικής βιομηχανίας με όπλα ακριβείας και βαρύτερες VTOL λογικές. Το 2026 θα κριθεί από το αν αυτές οι συνέργειες παράγουν operationally useful αποτέλεσμα.

GRYPAS - Περιορισμένη δημόσια ορατότητα. Δεν καταγράφηκε νέο επιβεβαιωμένο milestone εντός Μαρτίου. Το πρόγραμμα παραμένει σημαντικό, αλλά απαιτείται αποφυγή υπερβολής χωρίς νέα στοιχεία.

Archytas - Περιορισμένη δημόσια ορατότητα. Συνέχιση συνέχεια (continuity) χωρίς νέο public milestone (δημόσια καταγεγραμμένο ορόσημο). Η αξία του προγράμματος παραμένει στο VTOL ISR niche και στη βιομηχανική του ωρίμανση.

LOTUS / ACTUS Περιορισμένη δημόσια ορατότητα. Δεν προέκυψε νέο ανεξάρτητο επιβεβαιωμένο γεγονός τον Μάρτιο, αλλά διατηρείται relevance λόγω ευρωπαϊκής και ελληνοκυπριακής λογικής του προγράμματος.

Sarisa II / weaponized UAS - Περιορισμένη δημόσια ορατότητα. Χωρίς νέο επιβεβαιωμένο milestone. Παραμένει σημαντική η κατηγορία οπλισμένων μικρομεσαίων UAS, αλλά ο μήνας δεν έδωσε νέο δημόσιο βήμα.

Camcopter / A900 / V-BAT / Orbiter / VTR USV - Στασιμότητα ή περιορισμένη δημόσια ορατότητα. Καμία από τις πλατφόρμες αυτές δεν εμφάνισε σαφές, ανεξάρτητο δημόσιο milestone τον Μάρτιο. Η αξία τους παραμένει κυρίως στο συνέχεια (continuity) και στις ναυτικές/ISR ανάγκες.

Iperion / Telemachus: Τα φορητά anti-drone συστήματα αποκτούν μεγαλύτερη σημασία όσο αυξάνει το threat of mass cheap drones. Ο Μάρτιος δεν έδωσε νέο milestone, αλλά αύξησε καθαρά την κατηγορική τους σημασία.

ANTIGONI: Η κυπριακή HPM anti-drone λογική παραμένει ενδιαφέρουσα επειδή προσφέρει sovereign niche ικανότητα. Χρειάζεται όμως συνεχής αξιολόγηση σε σύγχρονα σενάρια swarm και EW contestation.

Velos Rotors / V3 / V-Twin:

«Η εταιρεία με έδρα στο Ξυλόκαστρο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την κατηγορία rotary-wing UAV, ιδίως λόγω εξαγωγικής δραστηριότητας, διττής χρήσης και νέας πλατφόρμας V-Twin. Ο Μάρτιος 2026 δεν έδωσε επιβεβαιωμένο εθνικό στρατιωτικό milestone, αλλά αύξησε τη δημόσια ορατότητα και τη βιομηχανική βαρύτητα της περίπτωσης.»

9. Status Matrices

9A. Status Matrix — UAS / C-UAS

Σύστημα	Χώρα	Κατηγορία	Φορέας	Τρέχουσα κατάσταση	Εξέλιξη μήνα	Επόμενο milestone	Βεβαιότητα
Κένταυρος	Ελλάδα	C-UAS	ΠΝ / ΕΑΒ	Επιχειρησιακά ώριμο σε δημόσια αφήγηση	Μετρήσιμη πρόοδος	Περαιτέρω ναυτική ενσωμάτωση / feedback loop	Υψηλή
Heron	Ελλάδα	ISR UAS	ΠΑ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενο δημόσιο status update	Μέση
Patroller	Ελλάδα	Tactical UAS	ΠΑ	Continuity / υπό παρακολούθηση	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενη δημόσια ενημέρωση	Μέση
GRYPAS	Ελλάδα	UAS	—	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Νέα δημόσια παρουσίαση / δοκιμή	Χαμηλή–Μέση
Archytas	Ελλάδα	VTOL / UAV πρόγραμμα	ΕΑΒ / πανεπιστ.	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Νέα δοκιμή / status	Μέση
LOTUS	Ελλάδα / ΕΕ	UAS πρόγραμμα	consortium	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενο πρόγραμμα milestone	Μέση
V-BAT	Ελλάδα	Tactical	ΠΑ /	Continuity /	Δεν	Επίσημη	Μέση

		UAS	αξιολόγηση	περιορισμένη ορατότητα	εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	επιβεβαίωση επόμενης φάσης	
Camcopter S-100	Ελλάδα	Naval UAS	ΠΝ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενη επιβεβαίωση χρήσης / εκπαίδευσης	Μέση
H-10 Poseidon	Κύπρος	ISR UAS	ΓΕΕΦ / σχετ. φορείς	Υπό αξιολόγηση / περιορισμένη δημόσια ορατότητα	Continuity	Νέα δημόσια επιβεβαίωση	Μέση

9B. Status Matrix — Πυραυλικά / Βλήματα / Loitering Munitions

Σύστημα	Χώρα	Κατηγορία	Φορέας	Τρέχουσα κατάσταση	Εξέλιξη μήνα	Επόμενο milestone	Βεβαιότητα
Εγχώρια LM / Kamikaze drones	Ελλάδα	LM	ΕΛΚΑΚ / εγχώριο οικοσύστημα	Νέα εκκίνηση	Μετρήσιμη πρόοδος	Πρωτότυπα / αρχικές αξιολογήσεις	Υψηλή
UCAV Κατηγορίας I	Ελλάδα	UCAV	ΕΛΚΑΚ / εγχώριο οικοσύστημα	Νέα εκκίνηση	Μετρήσιμη πρόοδος	Rapid prototyping lots	Υψηλή
Patriot εμπειρία SA	Ελλάδα	SAM / BMD εμπειρία	ΠΑ	Επιχειρησιακά χρήσιμη γνώση	Νέα δημόσια επιβεβαίωση	Μεταφορά σε doctrine / training	Υψηλή
NSM / αντυποϊκά	Ελλάδα	AShM	ΠΝ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενη δημόσια εξέλιξη	Μέση
SCALP-EG	Ελλάδα	Cruise missile	ΠΑ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενο status update	Μέση
Spike NLOS / συναφή	Ελλάδα/Κύπρος	Precision / NLOS	—	Περιορισμένη δημόσια ορατότητα	Continuity	Νέες επιβεβαιώσεις	Χαμηλή–Μέση
Barak MX	Κύπρος	SAM / AMD link	ΓΕΕΦ	Επιχειρησιακά κρίσιμο ως έννοια κάλυψης	Αυξημένη στρατηγική ή αξία λόγω κρίσης	Περαιτέρω αποσαφήνιση architecture	Μέση

9Γ. Status Matrix — AMD / GBAD

Σύστημα	Χώρα	Κατηγορία	Φορέας	Τρέχουσα κατάσταση	Εξέλιξη μήνα	Επόμενο milestone	Βεβαιότητα
Achilles' Shield	Ελλάδα	Multi-layer AMD	ΥΠΕΘΑ / διακλαδικό	Θεσμική ενεργοποίηση	Μετρήσιμη πρόοδος	Architecture baseline / C2 roadmap	Υψηλή
Patriot	Ελλάδα	GBAD / BMD	ΠΑ	Όριμο αλλά ακριβό στρώμα	Ενισχύθηκε από επιχειρησιακά lessons	Training / stockpile doctrine	Υψηλή
SAMP/T	Ελλάδα	GBAD / AMD	—	Στρατηγικό high-end layer	Continuity	Διευκρίνιση ρόλου στο architecture	Μέση
Tor-M1 / λοιπά SHORAD	Ελλάδα	SHORAD	ΕΔ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Αναβάθμιση ή αντικατάσταση	Μέση
Crotale / VSHORAD layers	Ελλάδα	SHORAD / VSHORAD	ΕΔ	Continuity	Δεν εντοπίστηκε νέο δημόσιο ίχνος	Επόμενος κύκλος αποφάσεων	Μέση
Κυπριακό anti-drone layer	Κύπρος	C-UAS	ΓΕΕΦ / λοιποί φορείς	Πίεση επιτάχυνσης	Gap ορατότητας	Ταχεία επιχειρησιακή ενίσχυση	Μέση
Κυπριακό BMD / GBAD layer	Κύπρος	AMD / BMD	—	Κρίσιμο gap	Gap	Αρχιτεκτονική απόφαση και όχι αποσπασματικές αγορές	Μέση

10. Προοπτική 90 Ημερών (90-Day Outlook)

Η επόμενη τριμηνιαία περίοδος (Απρίλιος – Ιούνιος 2026) θα είναι καθοριστική για την ωρίμανση των κύριων πρωτοβουλιών που ξεκίνησαν ή επιταχύνθηκαν τον Μάρτιο. Η Προοπτική 90 Ημερών εστιάζει στα πιο κρίσιμα milestones που αναμένεται να διαμορφώσουν το επόμενο στάδιο της ελληνικής και κυπριακής αμυντικής πολιτικής σε UxS, πυραυλικά συστήματα και πολυστρωματική αεράμυνα.

Προοπτική 90 Ημερών (90-Day Outlook / Key Milestones)

Χρονικός ορίζοντας	Πιθανό milestone	Σημασία	Πιθανότητα
Απρ 2026	Αποσαφήνιση σύνθεσης του Achilles' Shield	Κλείδωμα Reference Architecture Baseline	Υψηλή
Απρ-Μάι 2026	Επόμενος κύκλος συμβάσεων ή down-selection (επιλογή επικρατέστερων λύσεων) ΕΛΚΑΚ	Ταχύτητα μετάβασης από ιδέα σε πρωτότυπο	Μέση-Υψηλή

Χρονικός ορίζοντας	Πιθανό milestone	Σημασία	Πιθανότητα
Απρ-Ιουν 2026	Μετουσίωση UVEX σε μόνιμο μηχανισμό ναυτικών δοκιμών	Επαναλαμβανόμενος κύκλος ωρίμανσης UxV	Μέση
Απρ-Ιουν 2026	Ενίσχυση κυπριακού anti-drone / GBAD posture	Μετάβαση από ad-hoc σε αρχιτεκτονική	Μέση-Υψηλή
Β' τρίμηνο 2026	Περαιτέρω σύνδεση με EDF 2026	Διασύνδεση εγχώριου οικοσυστήματος	Μέση
Β' τρίμηνο 2026	Αύξηση βάρους σε loitering munitions & cheap effectors	Ενίσχυση attritable strike capabilities	Υψηλή

Συμπέρασμα Προοπτικής:

Το επόμενο τρίμηνο θα κρίνει αν η θεσμική και βιομηχανική κινητικότητα του Μαρτίου θα μετατραπεί σε συγκεκριμένα, μετρήσιμα αποτελέσματα (architecture baseline, rapid prototyping, επαναλαμβανόμενες δοκιμές και ελληνοκυπριακό συντονισμό). Η προτεραιότητα δεν είναι η ανακοίνωση νέων προγραμμάτων, αλλά η γρήγορη και ουσιαστική υλοποίηση αυτών που έχουν ήδη ξεκινήσει.

11. Μητρώο Κινδύνων & Ανάλυση Εξωτερικών Επιπτώσεων (Risk Register & External Impact Analysis)

Κίνδυνος	Εκτίμηση	Επίπτωση	Σχόλιο (Αναλυτική Αποτίμηση)
Μαζική χρήση φθηνών drones έναντι ακριβών αναχαιτιστών	Υψηλή	Υψηλή	Το cost-exchange ratio παραμένει το πιο αμείλικτο δίδαγμα του Μαρτίου. Η εμπειρία Ακρωτηρίου και οι διεθνείς εξελίξεις (Ουκρανία, Ερυθρά Θάλασσα) δείχνουν ότι χωρίς άμεση ανάπτυξη cheap effectors layer (interceptor drones, EW, HPM, soft-kill) η ελληνική και κυπριακή αεράμυνα κινδυνεύει να εξαντληθεί οικονομικά και επιχειρησιακά σε μακροχρόνιο κορεσμό.
Κυπριακό BMD / GBAD gap	Υψηλή	Υψηλή	Η κρίση Ακρωτηρίου και ο συναγερμός Λάρνακας ανέδειξαν ωμά ότι η Κύπρος δεν διαθέτει ακόμη ολοκληρωμένη πολυστρωματική αρχιτεκτονική. Το νησί μεταβαίνει από «παρατηρητήριο» σε ενεργό επιχειρησιακό χώρο και απαιτεί ταχεία μετάβαση από ad-hoc anti-drone μέτρα σε ενιαίο layered defence «πολυστρωματική άμυνα» (C-UAS + SHORAD + MRAD + BMD).

Κίνδυνος	Εκτίμηση	Επίπτωση	Σχόλιο (Αναλυτική Αποτίμηση)
Περιορισμένη δημόσια ορατότητα core systems	Μέση	Μέση	Πολλά κρίσιμα προγράμματα (Heron, Patroller, Archytas, GRYPAS κ.ά.) συνεχίζουν χωρίς νέο δημόσιο milestone. Αυτό αυξάνει τον κίνδυνο λανθασμένων επιτελικών εντυπώσεων, υποεκτίμησης καθυστερήσεων και δυσκολίας στην πολιτική/κοινοβουλευτική υποστήριξη.
Μη επανάληψη UVEX	Μέση	Υψηλή	Η UVEX 1/26 ήταν σημαντικό βήμα, αλλά αν δεν θεσμοθετηθεί ως επαναλαμβανόμενος κύκλος δοκιμών (UVEX 2/26, 3/26 κ.ο.κ.) με σύνδεση σε procurement και SOPs, χάνεται η δυνατότητα συστηματικής ναυτικής ωρίμανσης των UxV και του mothership concept.
Καθυστέρηση architecture baseline του Achilles' Shield	Μέση	Υψηλή	Οι δύο θεσμικές αποφάσεις (16 & 23 Μαρτίου) δίνουν πολιτική ώθηση, αλλά χωρίς γρήγορο κλείδωμα Reference Architecture Baseline (layer assignments, C2 model, ρόλος cheap effectors, διαλειτουργικότητα) υπάρχει κίνδυνος το πρόγραμμα να μείνει σε επίπεδο πολιτικής πρόθεσης.
Ανεπαρκής παραγωγική αναπλήρωση και βιομηχανική ανθεκτικότητα	Υψηλή	Υψηλή	Σε περιβάλλον παρατεταμένης σύγκρουσης ή κορεσμού η ικανότητα ταχείας αναπλήρωσης απωλειών (rapid prototyping, portable production, field-to-factory loop) είναι κρίσιμη. Η ελληνική βιομηχανία (ΕΛΚΑΚ, ΕΑΒ, ιδιωτικές εταιρείες) πρέπει να περάσει από R&D σε πραγματική μαζική παραγωγή των attritable

12. Τεχνολογική Παρακολούθηση / Tech Watch + Threat-Capability Matrix

Η παρούσα ενότητα δεν αποσκοπεί σε απλή παράθεση τεχνολογικής μόδας. Στόχος της είναι να ξεχωρίσει ποιες διεθνείς και περιφερειακές τάσεις έχουν άμεση χρησιμότητα για τον ελληνικό και κυπριακό σχεδιασμό και ποιες παραμένουν περισσότερο στο επίπεδο της εντυπωσιακής παρουσίας. Με άλλα λόγια, το κριτήριο δεν είναι αν μια τεχνολογία ακούγεται προωθημένη, αλλά αν επηρεάζει χειροπιαστά το DBoP, τη διαθεσιμότητα μέσων, το cost-exchange ratio και την επιχειρησιακή ανθεκτικότητα.

Ο Μάρτιος 2026 επιβεβαίωσε ότι η τεχνολογική συζήτηση δεν μπορεί να διαχωρίζεται από το πραγματικό πεδίο απειλής. Τα συστήματα που αποκτούν αξία είναι εκείνα που ενισχύουν έγκαιρη επιτήρηση, οικονομικά βιώσιμη προσβολή ή αναχαίτιση, συνεκτική δικτύωση και ικανότητα αναπλήρωσης. Αντιθέτως, τεχνολογίες που παραμένουν σε επίπεδο επιδείξεων χωρίς σαφή διαδρομή ένταξης, production logic ή διαλειτουργικότητα, πρέπει να αντιμετωπίζονται με επιφυλακτικότητα.

12.1 Swarm logic και counter-swarm αντιμετώπιση

- Η λογική σμήνους (swarm logic) παραμένει από τα σημαντικότερα πεδία τεχνολογικής παρακολούθησης, επειδή μεταβάλλει τους όρους κορεσμού, στοχοποίησης και οικονομίας άμυνας. Η αξία της δεν έγκειται μόνο στην ταυτόχρονη χρήση πολλών μέσων, αλλά κυρίως στη δυνατότητα κατανομής ρόλων: παραπλάνηση, αναγνώριση, κορεσμός, τερματική προσβολή και battle damage assessment.

- Για την ελληνική και κυπριακή πλευρά, το ενδιαφέρον δεν πρέπει να περιορίζεται στην επίθεση, αλλά και στη counter-swarm αντιμετώπιση. Η τεχνολογία που αξίζει πραγματική παρακολούθηση είναι αυτή που επιτρέπει ταξινόμηση πολλαπλών μικρών ιχνών, ιεράρχηση απειλής, οικονομική αναχαίτιση και ανθεκτικότητα της αμυντικής εικόνας απέναντι σε μαζικότητα. Αν δεν αναπτυχθούν τέτοιες ικανότητες, κάθε συζήτηση για πολυστρωματική άμυνα θα μένει μισή.

12.2 Cheap effectors, interceptor drones, HPM και EW

- Το σημαντικότερο τεχνολογικό ζήτημα του μήνα ίσως βρίσκεται εδώ: η ανάγκη για φθηνό πρώτο στρώμα αναχαίτισης. Η παραδοσιακή εξάρτηση από ακριβούς αναχαιτιστές υψηλής κατηγορίας δεν είναι βιώσιμη όταν η απειλή εμφανίζεται σε μορφή φθηνών drones, loitering munitions και κορεστικών επιθέσεων.
- Γι' αυτό, ιδιαίτερη σημασία αποκτούν τεχνολογίες όπως interceptor drones, λύσεις soft-kill, συστήματα ηλεκτρονικού πολέμου, high-power microwave εφαρμογές και λοιποί low-cost effectors. Το κρίσιμο σημείο για την έκθεση δεν είναι να παρουσιαστούν ως μελλοντολογική λύση-θαύμα, αλλά να αντιμετωπιστούν ως αναγκαίο συστατικό κάθε σοβαρής αρχιτεκτονικής AMD / C-UAS. Αν δεν υπάρξει τέτοιο στρώμα, το cost-exchange ratio θα συνεχίσει να λειτουργεί υπέρ του επιτιθέμενου.

12.3 Naval UxV, mothership concepts και προστασία υποδομών

- Η τεχνολογική βαρύτητα του Naval UxV αυξάνεται σταθερά, επειδή συνδέεται πλέον όχι μόνο με επιτήρηση αλλά και με προστασία λιμένων, πλοίων, θαλασσίων γραμμών επικοινωνιών και υποθαλάσσιων υποδομών. Η UVEX 1/26 απέδειξε ότι η ναυτική διάσταση δεν είναι πια απλή προέκταση του αεροπορικού φακέλου, αλλά διακριτός πυλώνας τεχνολογικής και επιχειρησιακής καινοτομίας.
- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η λογική mothership, δηλαδή η χρήση μεγαλύτερων μονάδων ως κόμβων μεταφοράς, ελέγχου, επαναφόρτισης ή εξαπόλυσης μικρότερων μη επανδρωμένων μέσων. Στο περιβάλλον της Ανατολικής Μεσογείου, αυτή η εξέλιξη είναι πρακτική και όχι θεωρητική: αυξάνει την ευελιξία, πολλαπλασιάζει το ISR αποτύπωμα και προσφέρει νέες λύσεις για protection bubbles γύρω από πλοία και εγκαταστάσεις.

12.4 AI-enabled autonomy και resilient systems

- Η αυτονομία με χρήση AI δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με αφέλη ενθουσιασμό. Η πραγματική της αξία βρίσκεται όχι στην “αυτόματη νοημοσύνη” ως διαφημιστικό όρο, αλλά στη βελτίωση συγκεκριμένων λειτουργιών: πλοήγηση σε περιβάλλον παρεμβολών, αναγνώριση στόχων, βελτιστοποίηση διαδρομών, συνεργασία πολλαπλών μέσων και ταχύτερη υποβοήθηση διοίκησης και ελέγχου.
- Παράλληλα, εξίσου σημαντική είναι η έννοια των resilient systems. Σε περιβάλλον πραγματικής σύγκρουσης, χρήσιμα δεν είναι τα πιο “έξυπνα” μέσα, αλλά εκείνα που παραμένουν λειτουργικά υπό EW, GNSS denial, degraded comms (☒ **υποβαθμισμένες επικοινωνίες**) και μερική απώλεια κόμβων. Για την Ελλάδα και την Κύπρο, άρα, η τεχνολογική παρακολούθηση πρέπει να δίνει βάρος στην επιβιωσιμότητα και όχι μόνο στην επιφαινώμενη ευφυΐα.

12.5 Δικτύωση C2, data fusion (data fusion) και sensor integration

- Η τεχνολογία αισθητήρων έχει περιορισμένη αξία αν δεν συνοδεύεται από ποιοτική σύντηξη δεδομένων και από γρήγορο, πειθαρχημένο decision loop (κύκλος λήψης απόφασης). Ο Μάρτιος έδειξε καθαρά ότι το πρόβλημα δεν είναι απλώς να “βλέπεις”, αλλά να αναγνωρίζεις, να ταξινομείς, να μοιράζεις εικόνα και να αναθέτεις σωστό effector στον σωστό χρόνο.
- Γι' αυτό, η τεχνολογική παρακολούθηση πρέπει να εστιάζει σε λύσεις που ενώνουν αισθητήρες, ραντάρ, EO/IR, EW inputs, θαλάσσια και αεροπορικά ίχνη σε μία χρήσιμη επιχειρησιακή εικόνα. Για το ελληνοκυπριακό περιβάλλον, αυτό έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία, επειδή ο χρόνος αντίδρασης είναι συχνά μικρός και η διαλειτουργικότητα με φίλιες δυνάμεις μπορεί να αποδειχθεί καθοριστική.

12.6 Loitering munitions χαμηλού κόστους ως εργαλείο κορεσμού

- Τα loitering munitions χαμηλού κόστους είναι ίσως η πιο χαρακτηριστική τεχνολογία της γκρίζας ζώνης μεταξύ drone και βλήματος. Η αξία τους έγκειται στο ότι επιτρέπουν στον χρήστη να συνδυάζει παρατήρηση, αναζήτηση, επιμονή στον χώρο μάχης και τερματική προσβολή με κόστος σημαντικά χαμηλότερο από πολλές παραδοσιακές λύσεις.
- Για την ελληνική πλευρά, η συμβασιοποίηση τέτοιων κατηγοριών μέσω ΕΛΚΑΚ σημαίνει ότι η σχετική τεχνολογία δεν αντιμετωπίζεται πια ως θεωρητική τάση, αλλά ως πιθανό εργαλείο μελλοντικής επιχειρησιακής χρήσης. Για την κυπριακή πλευρά, η τεχνολογία αυτή πρέπει να ιδωθεί και από την πλευρά της άμυνας: ό,τι είναι φθινό και αποτελεσματικό για τον επιτιθέμενο είναι εξ ορισμού ζήτημα υψηλής προτεραιότητας για τον αμυνόμενο.

12.7 Βιομηχανική αναπλήρωση, κινητή παραγωγή και rapid prototyping

- Ο Μάρτιος έδειξε ότι η τεχνολογική πρόοδος δεν μετριέται μόνο στο εργαστήριο ή στην άσκηση, αλλά και στην ικανότητα να μετατρέπεται γρήγορα σε επαναλήψιμο προϊόν, σε συντήρηση, σε ανταλλακτικά και σε κλιμάκωση παραγωγής. Με άλλα λόγια, ο τεχνολογικός κύκλος κλείνει μόνο όταν συνδέεται με βιομηχανικό κύκλο.
- Αυτό δίνει ιδιαίτερη αξία σε έννοιες όπως rapid prototyping, μικρές πιλοτικές παρτίδες, κινητή παραγωγή και δοκιμή–ανατροφοδότηση–βελτίωση σε σύντομο χρόνο. Για την Ελλάδα και την Κύπρο, η παρακολούθηση αυτής της κατεύθυνσης είναι κρίσιμη, επειδή η πραγματική ανθεκτικότητα δεν προκύπτει μόνο από την αγορά συστημάτων, αλλά από την ικανότητα να τα στηρίζεις, να τα αναπληρώνεις και να τα βελτιώνεις με δικούς σου ρυθμούς.

12.8 Πίνακας Απειλών-Ικανοτήτων (Threat-Capability Matrix)

Ο Πίνακας Απειλών-Ικανοτήτων αποτελεί συνοπτική συγκριτική αποτίμηση της τρέχουσας ετοιμότητας της Ελλάδας και της Κύπρου απέναντι στις κύριες κατηγορίες απειλών που διαμορφώνουν το σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο. Στόχος του είναι η γρήγορη και σαφής απεικόνιση σχετικών πλεονεκτημάτων, κενών και κοινών στρατηγικών προτεραιοτήτων.

Απειλή	Ελλάδα	Κύπρος	Στρατηγική Παρατήρηση
Μαζικά φθινά drones & loitering munitions	Εγχώρια εκκίνηση μέσω ΕΛΚΑΚ	Υψηλή έκθεση & περιορισμένη κάλυψη	Η Ελλάδα έχει κάνει πρώτα βήματα παραγωγής· η Κύπρος χρειάζεται άμεση ενίσχυση πρώτου στρώματος άμυνας
Συνδυαστική drone + missile απειλή	Θεσμική πρόοδος (Achilles' Shield)	Σημαντικό κενό αρχιτεκτονικής	Απαιτείται ελληνοκυπριακός συντονισμός σε C2 και layered defence
Ναυτική/υποθαλάσσια απειλή σε υποδομές	Μετρήσιμη πρόοδος (UVEX 1/26)	Πολύ υψηλή γεωγραφική ευπάθεια	Η ναυτική διάσταση UxV αναδεικνύεται ως κοινή προτεραιότητα
Μακροχρόνιος κορεσμός & βιομηχανική ανθεκτικότητα	Αναπτυσσόμενη ικανότητα	Περιορισμένη	Η Ελλάδα πρέπει να μετατρέψει τις συμβάσεις σε πραγματική παραγωγή· η Κύπρος χρειάζεται ταχύτερη διασύνδεση με εγχώριο οικοσύστημα

Συμπέρασμα της παραγράφου: Τεχνολογική Παρακολούθηση / Πίνακα Απειλών-Ικανοτήτων

Η Τεχνολογική Παρακολούθηση του Μαρτίου 2026 καταδεικνύει με σαφήνεια ότι οι κρίσιμες τεχνολογικές τάσεις – swarm logic, cheap effectors, resilient C2, mothership concepts, AI-assisted autonomy

και attritable strike systems (αναλώσιμα συστήματα κρούσης χαμηλού κόστους) – έχουν πάψει να αποτελούν θεωρητικές προοπτικές και έχουν μετατραπεί σε άμεσες επιχειρησιακές και οικονομικές απαιτήσεις.

Ο Πίνακας Απειλών-Ικανοτήτων επιβεβαιώνει αυτή την πραγματικότητα: η Ελλάδα διαθέτει σχετικό πλεονέκτημα σε εγχώρια ανάπτυξη και ναυτική ωρίμανση, ενώ η Κύπρος αντιμετωπίζει υψηλότερη και πιο άμεση έκθεση λόγω γεωγραφικής της θέσης.

Κοινή στρατηγική προτεραιότητα και για τις δύο χώρες παραμένει η **ταχεία και συνεκτική ενσωμάτωση** αυτών των τεχνολογιών σε μια ενιαία, πολυστρωματική και οικονομικά βιώσιμη αρχιτεκτονική άμυνας, με έμφαση στην ελληνοκυπριακή διαλειτουργικότητα σε επίπεδο C2 και κοινής επιχειρησιακής εικόνας. Μόνο μέσω αυτής της προσέγγισης μπορεί να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη ανθεκτικότητα, η βιωσιμότητα του cost-exchange ratio και η αποτελεσματική αποτροπή απέναντι στο σύγχρονο, υβριδικό και πολυδιάστατο φάσμα απειλών στην Ανατολική Μεσόγειο.

13. Ισοζύγιο Ισχύος Drone-Πυραύλων (DBoP)

(Παρακαλώ για την ιδιαίτερη προσοχή του αναγνώστη – μελετητή σε αυτό το κεφάλαιο)

Ορισμός και Αναλυτικό Πλαίσιο DBoP: Ο όρος Drone–Missile Balance of Power (DBoP) χρησιμοποιείται στην παρούσα έκθεση ως αναλυτικός όρος εργασίας και όχι ως καθιερωμένος δογματικός όρος κάποιας επίσημης συμμαχικής τυποποίησης. Η χρησιμότητά του έγκειται ακριβώς στο ότι αποτυπώνει μια νέα πραγματικότητα: το σύγχρονο ισοζύγιο ισχύος δεν κρίνεται πλέον χωριστά από τα drones, χωριστά από τα πυραυλικά μέσα και χωριστά από την αεράμυνα, αλλά από τη συνδυασμένη λειτουργία όλων αυτών ως ενιαίου οικοσυστήματος μάχης. Η ίδια η NATO Integrated Air and Missile Defence πολιτική περιγράφει πλέον το φάσμα απειλών ως ενιαίο, από τα «small, low- and slow-flying UASs» έως τα cruise, ballistic και hypersonic missiles, στοιχείο που ενισχύει τη λογική μιας ενοποιημένης αποτίμησης.

Με αυτή τη λογική, το DBoP δεν επιχειρεί να μετρήσει απλώς ποιος διαθέτει περισσότερα drones ή περισσότερους πυραύλους. Επιχειρεί να αποτιμήσει ποιος διαθέτει την καλύτερη σχέση μεταξύ επιτήρησης, στοχοποίησης, κρούσης, άμυνας, ανθεκτικότητας, δικτύωσης και βιομηχανικής αναπλήρωσης. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για μέτρο λειτουργικής ισχύος. Μια δύναμη μπορεί να έχει αξιόλογα αποθέματα πυραύλων αλλά ανεπαρκείς αισθητήρες και άρα φτωχή στοχοποίηση. Μπορεί να διαθέτει μεγάλο αριθμό drones αλλά ευάλωτα data-links και αδύναμη προστασία έναντι ηλεκτρονικού πολέμου. Μπορεί να έχει σύγχρονα αντιαεροπορικά συστήματα, αλλά να αναγκάζεται να καταναλώνει ακριβά interceptors εναντίον φθηνών UAV, μπαίνοντας σε δυσμενή οικονομική και επιχειρησιακή εξίσωση. Η σύγχρονη εμπειρία στην Ουκρανία, στη Μέση Ανατολή και στον Κόλπο δείχνει ακριβώς αυτό: όποιος εξετάζει τα μέσα μεμονωμένα, χάνει τη συνολική εικόνα του πολέμου.

Η σημασία του όρου προκύπτει ιδιαίτερα έντονα από τα διδάγματα του πολέμου στην Ουκρανία. Αναλύσεις του CSIS δείχνουν ότι η ρωσική εκστρατεία Shahed εξελίχθηκε σε campaign saturation, με εκτοξεύσεις που αυξήθηκαν από περίπου 200 την εβδομάδα σε πάνω από 1.000 την εβδομάδα ως τον Μάρτιο του 2025, ακριβώς για να ασκείται συνεχής πίεση στην ουκρανική αεράμυνα, να επιβαρύνεται ο αμυνόμενος οικονομικά και να ανοίγουν παράθυρα για πιο σύνθετες επιθέσεις. Παράλληλα, το CSIS έχει επισημάνει ότι το «cost exchange ratio» συχνά στρέφεται εναντίον του αμυνόμενου όταν χρησιμοποιεί υψηλού κόστους αναχαιτιστές για χαμηλού κόστους εισερχόμενες απειλές.

Το ίδιο συμπέρασμα ενισχύεται και από την εξέλιξη της ουκρανικής αεράμυνας. Το IISS σημειώνει ότι η ουκρανική άμυνα αποδείχθηκε ανθεκτική αλλά βρέθηκε υπό συνεχή πίεση από τη μεταβαλλόμενη ρωσική απειλή, ενώ άλλες αναλύσεις για το 2025 κατέγραψαν ότι το 96% των αεροπορικών επιθέσεων ήταν μακράς ακτίνας drones και ότι σε ορισμένες περιόδους η αναχαιτίτηση αυτών των drones δυσκολεύθηκε αισθητά. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό: δεν μιλάμε απλώς για

«φθηνά ιπτάμενα ενοχλητικά μέσα», αλλά για συστήματα που, λόγω όγκου και εμμονής, μεταβάλλουν την επιχειρησιακή κατανομή βαρών σε ολόκληρο το αμυντικό σύστημα.

Αντίστοιχα, η εμπειρία της Μέσης Ανατολής και ειδικά των πρόσφατων κρίσεων στον Κόλπο υπογραμμίζει ότι η αντιμετώπιση μαζικών UAV επιδρομών δεν μπορεί να στηρίζεται κυρίως σε παραδοσιακά και πανάκριβα αντιαεροπορικά/αντιπυραυλικά βλήματα. Το IISS σημειώνει ότι τα κράτη του Κόλπου εξετάζουν πλέον ευρύτερο φάσμα επιλογών για άμυνα έναντι ιρανικών UAV, ενώ το CSIS τονίζει ότι τα interceptor drones αρχίζουν να αντιμετωπίζονται ως αναγκαίο στρώμα άμυνας, επειδή είναι αρκετά φθηνά ώστε να χρησιμοποιούνται σε κλίμακα και να «σώζουν» τους high-end interceptors για cruise και ballistic missiles. Η Reuters κατέγραψε μάλιστα πρόσφατα ότι το ενδιαφέρον για φθηνά interceptor drones αυξήθηκε ακριβώς επειδή οι κλασικές αναχαιτίσεις με Patriot αποδείχθηκαν οικονομικά ασύμφορες έναντι μαζικών χαμηλού κόστους drones.

Η εικόνα αυτή οδηγεί σε ένα κεντρικό συμπέρασμα: το σημερινό ισοζύγιο ισχύος είναι όλο και λιγότερο θέμα «μεγάλων πλατφορμών» και όλο και περισσότερο θέμα ενστρωμάτωσης, δικτύωσης και αντοχής. Το RUSI έχει δείξει ότι οι σύγχρονες εκστρατείες πλήγματος συνδυάζουν missiles, one-way attack drones και decoys, κάνοντας την αναχαίτιση πολύ δυσκολότερη και αναγκάζοντας τον αμυνόμενο να καταναίμει πόρους σε πολλαπλά επίπεδα. Αυτό σημαίνει ότι η πραγματική ισχύς δεν εξαρτάται απλώς από την κατοχή μέσων, αλλά από την ικανότητα μιας χώρας να τα εντάξει σε πολυστρωματική αρχιτεκτονική, να διατηρήσει αποθέματα, να αντέξει φθορά και να συνεχίσει να παράγει ή να αναπληρώνει απώλειες.

Σε αυτό ακριβώς το σημείο ο όρος DBoP αποκτά ιδιαίτερη αναλυτική αξία. Επιτρέπει να αξιολογηθεί το ισοζύγιο ισχύος μέσα από πέντε βασικούς φακούς:

Πρώτον, ποιος βλέπει πρώτος και καλύτερα, δηλαδή ποιος διαθέτει πιο αποτελεσματικό πλέγμα ISR, αισθητήρων και στοχοποίησης.

Δεύτερον, ποιος χτυπά με μεγαλύτερη οικονομία και συνέχεια, δηλαδή ποιος διαθέτει πιο αποτελεσματικό μίγμα drones, περιφερόμενα πυρομαχικά (loitering munitions) και πυραυλικών μέσων.

Τρίτον, ποιος αντέχει περισσότερο, δηλαδή ποιος έχει πολυστρωματική άμυνα, passive defence, ανθεκτικές υποδομές, διασπορά και ικανότητα επιβίωσης.

Τέταρτον, ποιος αναπληρώνει ταχύτερα, δηλαδή ποιος διαθέτει βιομηχανική βάση και εφοδιαστική αντοχή για παρατεταμένη σύγκρουση.

Πέμπτον, ποιος συνδέει καλύτερα το σύνολο, δηλαδή ποιος διαθέτει ώριμο *kill chain, data fusion* και ικανότητα διοίκησης και ελέγχου σε πραγματικό χρόνο. Τα παραπάνω συνδέονται και με τις σύγχρονες RAND προσεγγίσεις στην παθητική άμυνα, που επιμένουν ότι η επιβίωση απέναντι σε precision threats δεν είναι δευτερεύον κεφάλαιο αλλά οργάνικό μέρος της συνολικής ισχύος.

DBoP: Ελληνοκυπριακή Αποτίμηση Μαρτίου 2026: Η έννοια έχει ιδιαίτερη αξία για την Ελλάδα και την Κυπριακή Δημοκρατία. Ο ελληνοκυπριακός χώρος χαρακτηρίζεται από νησιωτικότητα, θαλάσσια διάσταση, κρίσιμες υποδομές, περιορισμένα επιχειρησιακά βάθη σε ορισμένους τομείς και ανάγκη μόνιμης επιτήρησης. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, τα drones δεν είναι απλώς βοηθητικά μέσα. Είναι φορείς επίγνωσης, πρώτης στοχοποίησης, εμμένουσας παρακολούθησης, ταχείας προσβολής και οικονομίας δυνάμεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: «Η παραπάνω ανάλυση οπτικοποιείται λεπτομερώς στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 17 (Infographic DBoP), το οποίο λειτουργεί ως επεξηγηματικός οδηγός της δυναμικής ισορροπίας μεταξύ επιθετικών μέσων και αμυντικών αντιμέτρων. Το infographic αποδομεί τις σύνθετες έννοιες της λειτουργικής ισχύος σε κατανοητές οπτικές ροές, επιτρέποντας στον αναγνώστη να αντιληφθεί άμεσα πώς η δικτυοκεντρική

αρχιτεκτονική και ο συνδυασμός αισθητήρων μετατρέπουν την ποσοτική υπεροχή σε επιχειρησιακό αποτέλεσμα.»

14. Στρατηγικές Προτάσεις

Οι ακόλουθες προτάσεις δεν αποσκοπούν σε θεωρητική απαρίθμηση επιθυμιών, αλλά στη μετατροπή των βασικών διδαγμάτων του Μαρτίου 2026 σε εφαρμόσιμες κατευθύνσεις πολιτικής, σχεδιασμού και επιχειρησιακής προσαρμογής. Η λογική τους στηρίζεται σε τρεις διαπιστώσεις που αναδείχθηκαν σε όλη την έκθεση: **πρώτον**, ότι η απειλή από drones, loitering munitions και πυραυλικά μέσα πρέπει πλέον να αντιμετωπίζεται ως ενιαίο επιχειρησιακό πρόβλημα· **δεύτερον**, ότι η αρχιτεκτονική άμυνας έχει μεγαλύτερη σημασία από τη μεμονωμένη προμήθεια πλατφορμών· και **τρίτον**, ότι χωρίς οργανωμένη σύνδεση δόγματος, εκπαίδευσης, βιομηχανίας και ανατροφοδότησης από το πεδίο, η πρόοδος θα παραμένει αποσπασματική.

Κατηγορία	Τομέας	Πρόταση	Προτεραιότητα Υλοποίησης
Doctrine	UAS/C-UAS	lessons identified → lessons learned από Ακρωτήρι, Ερυθρά Θάλασσα, UVEX	Άμεση
Doctrine	Missiles/LM	κοινή λογική για loitering munitions ως υβριδική κατηγορία	Βραχυπρόθεσμη
Doctrine	AMD/GBAD	layered defence ως architecture με σαφή assignments	Άμεση
Procurement	UAS/C-UAS	rapid prototyping lots, επιχειρησιακή αξιολόγηση, μικροί πρώτοι στόλοι	Βραχυπρόθεσμη
Procurement	Missiles/LM	σύνδεση αγορών με sustainment, αποθέματα, αναπλήρωση	Άμεση
Procurement	AMD/GBAD	κλείδωμα Achilles' Shield σε architecture baseline	Άμεση
Training	UAS/C-UAS	UVEX ως επαναλαμβανόμενο πλαίσιο και loops για ΣΞ/ΠΑ	Βραχυπρόθεσμη
Training	Missiles/LM	κοινά wargames και simulation cells για combined attacks	Βραχυπρόθεσμη
Training	AMD/GBAD	ελληνοκυπριακά playbooks για warning, fusion, prioritization	Άμεση
R&D	Οριζόντιο	resilient navigation, passive detection, AI-assisted fusion κ.λπ.	Μεσοπρόθεσμη
Industry	Οριζόντιο	field to factory to field μηχανισμός	Βραχυπρόθεσμη
Interoperability	GR-CY	κοινά standards data exchange και μικρές κοινές ασκήσεις	Βραχυπρόθεσμη

Κοινός παρονομαστής των προτάσεων είναι η ανάγκη ταχείας μετάβασης από τη συζήτηση στην εφαρμογή. Η αξία τους θα κριθεί όχι από τη διατύπωσή τους, αλλά από το κατά πόσον θα μετατραπούν σε χρονολογημένες αποφάσεις, δοκιμές, δομές εκπαίδευσης και μετρήσιμα βήματα επιχειρησιακής ωρίμανσης.

Παραρτήματα «Α-Ε»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα «Α» :

Όροι και Συντμήσεις (Διευρυμένο Γλωσσάριο)

Όρος / Σύντμηση	Περιγραφή (English)	Περιγραφή (Ελληνικά)
AMD	Air and Missile Defense	Αεράμυνα και Αντιπυραυλική Προστασία
ARM	Anti-Radiation Missile	Πύραυλος κατά Ραντάρ
AShM	Anti-Ship Missile	Αντιπλοϊκό Βλήμα
BDA	Battle Damage Assessment	Αξιολόγηση Πολεμικών Ζημιών
BMD	Ballistic Missile Defense	Αντιβαλλιστική Άμυνα
C2	Command and Control	Διοίκηση και Έλεγχος
CEP	Circular Error Probable	Κυκλικό Σφάλμα Πιθανότητας
CIWS	Close-In Weapon System	Σύστημα Εγγύς Προστασίας
C-UAS	Counter-Unmanned Aircraft Systems	Αντί-Μη Επανδρωμένα Συστήματα
DBoP	Drone-Missile Balance of Power	Ισοζύγιο Ισχύος Drone–Πυραύλων

Όρος / Σύντμηση	Περιγραφή (English)	Περιγραφή (Ελληνικά)
EDF	European Defence Fund	Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας
EO/IR	Electro-Optical / Infra-Red	Ηλεκτροοπτικά / Υπέρυθρα
EW	Electronic Warfare	Ηλεκτρονικός Πόλεμος
FMS	Foreign Military Sales	Διακρατικές Στρατιωτικές Πωλήσεις
GBAD	Ground-Based Air Defense	Επίγεια Αεράμυνα
GNSS	Global Navigation Satellite System	Παγκόσμιο Δορυφορικό Σύστημα Πλοήγησης
HPM	High-Power Microwave	Μικροκύματα Υψηλής Ισχύος
IADS	Integrated Air Defense System	Ολοκληρωμένο Σύστημα Αεράμυνας
ISR	Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance	Πληροφορίες, Επιτήρηση και Αναγνώριση
LM	Loitering Munitions	Περιφερόμενα Πυρομαχικά
NCIA	NATO Communications and	Υπηρεσία Επικοινωνιών και

Όρος / Σύντμηση	Περιγραφή (English)	Περιγραφή (Ελληνικά)
	Information Agency	Πληροφοριών του NATO
NLOS	Non-Line of Sight	Πέρα από τον Οπτικό Ορίζοντα
OSINT	Open-Source Intelligence	Πληροφορίες από Ανοικτές Πηγές
PGM	Precision-Guided Munition	Πυρομαχικό Καθοδηγούμενο με Ακρίβεια
R&D	Research and Development	Έρευνα και Ανάπτυξη
RPAS	Remotely Piloted Aircraft System	Τηλεχειριζόμενο Αεροπορικό Σύστημα
SAM	Surface-to-Air Missile	Πύραυλος Εδάφους-Αέρος
SEAD	Suppression of Enemy Air Defenses	Καταστολή Εχθρικής Αεράμυνας
SHORAD	Short-Range Air Defense	Αεράμυνα Μικρού Βεληνεκούς
SOPs	Standard Operating Procedures	Πρότυπες Επιχειρησιακές Διαδικασίες
STANAG	Standardization Agreement (NATO)	Συμφωνία Τυποποίησης (NATO)

Όρος / Σύντμηση	Περιγραφή (English)	Περιγραφή (Ελληνικά)
TMD	Theater Missile Defense	Αντιπυραυλική Άμυνα Θεάτρου Επιχειρήσεων
UAS	Unmanned Aircraft System	Μη Επανδρωμένο Αεροπορικό Σύστημα
UCAV	Unmanned Combat Aerial Vehicle	Μη Επανδρωμένο Μαχητικό Αεροπορικό Όχημα
USV	Unmanned Surface Vehicle	Μη Επανδρωμένο Όχημα Επιφανείας
UUV	Unmanned Underwater Vehicle	Μη Επανδρωμένο Υποβρύχιο Όχημα
UxS / UxV	Unmanned Systems / Vehicles	Μη Επανδρωμένα Συστήματα / Οχήματα
VSHORAD	Very Short-Range Air Defense	Αεράμυνα Πολύ Μικρού Βεληνεκούς

Παράρτημα «Β»

Βιβλιογραφία / Πηγές Μήνα και Περιγραφή Υποψήφιων Πηγών / Μεθοδολογία Συλλογής Πληροφοριών

Η τεκμηρίωση της παρούσας έκθεσης βασίζεται σε τέσσερα επίπεδα πηγών, ιεραρχημένα ανά αξιοπιστία. Οι επίσημοι φορείς (Επίπεδο Α) αποτελούν τη ραχοκοκαλιά· οι ανεξάρτητοι αναλυτές και τα OSINT (Επίπεδο Γ-Δ) χρησιμεύουν ως έγκαιρη προειδοποίηση και επαληθεύονται πάντοτε από δεύτερη πηγή. Σημ.: Πληροφορίες Επιπέδου Δ χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ως αφετηρία εντοπισμού και συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση μόνον εφόσον επιβεβαιωθούν από Επίπεδο Α ή Β.

Επίπεδο Α — Επίσημοι Φορείς (Παράδειγμα)

Οργανισμός	Αντικείμενο	URL
ΥΠΕΘΑ / ΓΕΕΘΑ / ΓΕΣ / ΓΕΑ / ΓΕΝ	Εξοπλιστικά, ασκήσεις, αποφάσεις	mod.mil.gr · geetha.mil.gr
ΕΛΚΑΚ / ΓΔΑΕΕ	Συμβάσεις R&D, UCAV, C-UAS	elkak.mil.gr
ΕΑΒ (ΗΑΙ)	Κένταυρος, Υπερίων, Αρχύτας	haicorp.com
ΥΠ. ΑΜΥΝΑΣ ΚΥΠΡΟΥ / ΓΕΕΦ	Εθνική Φρουρά, ATHENA, SAFE	mod.gov.cy · army.gov.cy
EDA / DG DEFIS / NATO	ΕΥ προγράμματα, CUAS doctrine	eda.europa.eu

Επίπεδο Β — Εξειδικευμένα ΜΜΕ & Think Tanks

Πηγή	Εστίαση	Τύπος
Defence Review / Militaire.gr / e-amyna.com	Ελληνικά αμυντικά, UxV	Portal
Defence ReDEFiNED (CY) / KNEWS	Κυπριακή άμυνα, C-UAS	Portal
Janes / Army Recognition / The Defense Post	Διεθνής τεχνική κάλυψη	Έντυπο/Web
ELIAMEP / RUSI / SIPRI / IISS	Αναλύσεις πολιτικής, proliferation	Think Tank
Air & Space Forces Magazine	Αεροπορικά UxV, ISR	Περιοδικό

Επίπεδο Γ — Ανεξάρτητοι Αναλυτές & Newsletters

Πηγή	Αναλυτής	Πλατφόρμα
Hellenica	John T. Psaropoulos (Al Jazeera)	Substack
Polity21	Ανώνυμος (ΕΑΒ/ΗΑΙ εξειδίκευση)	Substack
futurewarfare.gr	Α. Χωριανόπουλος	Web + YouTube + Podcast
The Greek Current	HALC / Καθημερινή	Spotify Podcast

Επίπεδο Δ — OSINT / Social Media (με επιφύλαξη)

Κανάλι	Αξία	Πλατφόρμα
@OSINTtechnical	Πρώτη ειδοποίηση (Shahed/Κύπρος, RQ-180/Λάρισα)	X (Twitter)
Future Warfare YouTube	Εγχώρια συστήματα (KETAK, DELIAN, ARGO)	YouTube

Παράρτημα «Γ»:

Ινφογράφημα DBoP

Παράρτημα Γ
Ινφογραφάφημα
«DBoP
»
(Drone-Missile Balance of Power)

Παράρτημα «Δ»:

Εκτεταμένη Ανάλυση Εξωτερικών Επιπτώσεων

Το εξωτερικό περιβάλλον του Μαρτίου 2026 επηρέασε τον ελληνοκυπριακό φάκελο πολύ περισσότερο από μια συνηθισμένη ροή ειδήσεων. Η κρίση που απλώθηκε από το Ιράν και τους πληρεξούσιους δρώντες του προς τη Μεσόγειο δεν είχε απλώς επικοινωνιακό αντίκτυπο. Δημιούργησε άμεσες πιέσεις σε αεροπορικές βάσεις, Α.ΑΚ.Ε. (Επιστημονική – Οργανωτική Επιτροπή)

σε θαλάσσιες γραμμές, σε ενεργειακές και στρατιωτικές υποδομές, και κυρίως στην ανάγκη διατήρησης υψηλής readiness απέναντι σε φθηνές και αναλώσιμες απειλές.

Για την Ελλάδα, η εξωτερική επίδραση εκδηλώνεται σε τρία επίπεδα.

Πρώτον, αυξάνει την αξία της εμπειρίας που ήδη αποκτούν ελληνικά πληρώματα σε πραγματικά περιβάλλοντα απειλής, όπως στην περίπτωση του Patriot στη Σαουδική Αραβία.

Δεύτερον, μετατοπίζει το βάρος από τις κλασικές πλατφόρμες υψηλού κόστους προς πιο σύνθετα μίγματα αισθητήρων, attritable systems και cheap effectors.

Τρίτον, ενισχύει την ανάγκη για ταχύτερη εγχώρια βιομηχανική αυτονομία, επειδή σε περιβάλλον κορεσμού και πολλαπλών κρίσεων οι διεθνείς αλυσίδες προμήθειας δεν είναι δεδομένες.

Για την Κύπρο, το ανάλυση εξωτερικών επιπτώσεων (external impact analysis) είναι ακόμη πιο σκληρό. Η γεωγραφία της νήσου σημαίνει ότι γεγονότα που συνδέονται με Μέση Ανατολή, βρετανικές βάσεις, συμμαχικές επιχειρήσεις ή διακρατικούς ανταγωνισμούς μπορούν να παράγουν πολύ γρήγορα επιχειρησιακές συνέπειες (operational consequences) εντός του νησιού. Αυτό αυξάνει τη σημασία των anti-drone λύσεων, της μικρής και μέσης εμβέλειας αεράμυνας, της πολιτικο-στρατιωτικής συνεργασίας σε επίπεδο προειδοποίηση και αντίδραση (warning and response) και της συνεχούς επιτήρησης αεροναυτικού χώρου.

Η Ουκρανία συνεχίζει να δίνει το βασικό μάθημα για την αναλογία κόστους-αποτελέσματος. Δείχνει ότι ακόμη και πολύ ακριβές αμυντικές αρχιτεκτονικές μπορούν να πιεστούν από μαζικές, φθηνές και επίμονες απειλές.

Η Μέση Ανατολή δίνει ένα δεύτερο μάθημα: οι απειλές αυτές συνδυάζονται συχνά με πυραυλικά ή βαλλιστικά σενάρια, με αποτέλεσμα να απαιτείται συγχρονισμός anti-drone και anti-missile λογικής. Η Ελλάδα και η Κύπρος δεν έχουν την πολυτέλεια να επιλέξουν το ένα ή το άλλο. Χρειάζονται και τα δύο, σε ενοποιημένη λογική.

Υπάρχει και ένα τρίτο, λιγότερο θεαματικό αλλά εξίσου σημαντικό μάθημα: η προστασία κρίσιμων υποθαλάσσιων υποδομών, λιμένων, βάσεων και ενεργειακών assets γίνεται πλέον αναπόσπαστο μέρος του ίδιου προβλήματος. Η UVEX 1/26 το υπενθύμισε ρητά. Σε έναν χώρο όπως η Ανατολική Μεσόγειος, όπου ενεργειακές διασυνδέσεις, καλώδια, λιμενικές υποδομές και ναυτικοί κόμβοι έχουν τεράστια σημασία, η unmanned απειλή είναι οριζόντια και όχι αποκλειστικά αεροπορική.

Το εξωτερικό περιβάλλον του Μαρτίου 2026 λειτούργησε ως ενεργός πολλαπλασιαστής πίεσης: συμπίεση χρόνου αντίδρασης, αναβάθμιση της αξίας πραγματικής επιχειρησιακής εμπειρίας, μετατόπιση από high-end μόνο λύσεις προς μίγματα attritable systems και cheap effectors, βιομηχανική ανθεκτικότητα ως στρατηγικό κριτήριο και αύξηση του βάρους του ναυτικού πεδίου.

Παράρτημα «Ε»:

Καταγεγραμμένα Διδάγματα έναντι Αφομοιωμένων Διδαγμάτων (Lessons Identified vs Lessons Learned)

Ο Μάρτιος παρήγαγε πολλά identified lessons και λίγα πλήρως learned lessons. Ακρωτήρι, Λάρνακα, Κένταυρος, Patriot, ΕΛΚΑΚ, UVEX και Achilles' Shield δείχνουν πρόοδο, αλλά όχι ακόμη ολοκλήρωση.

Πεδίο	Lesson identified	Έγινε lesson learned;	Σχόλιο
-------	-------------------	-----------------------	--------

Πεδίο	Lesson identified	Έγινε lesson learned;	Σχόλιο
Ακρωτήρι	Βάσεις και κρίσιμα σημεία παραμένουν ευάλωτα σε χαμηλού κόστους drones με χαμηλό ύψος πτήσης.	Μερικώς	Ενισχυμένη ετοιμότητα, διεθνείς αναπτύξεις, νέες απαιτήσεις ασφαλείας. Απουσιάζει ακόμη πλήρως δημοσιοποιημένο ενιαίο κυπριακό anti-drone concept.
Λάρνακα alert	Η διαχείριση ίχνους πρέπει να είναι ταχύτατη και διαλειτουργική.	Μερικώς	Υπήρξε έγκαιρη αντίδραση και scramble, αλλά το repeatability του μοντέλου θα κριθεί σε επόμενα συμβάντα.
Ερυθρά Θάλασσα / Κένταυρος	Η επιχειρησιακή αξιοπιστία κρίνεται στο πεδίο, όχι στο φυλλάδιο.	Ναι	Η δημόσια αναφορά του ΥΕΘΑ λειτουργεί ως δείκτης εμπιστοσύνης σε πραγματικό deployment.
Patriot Saudi	Τα ελληνικά πληρώματα αποκτούν πολύτιμη εμπειρία από πραγματικές αναχαίτισεις.	Μερικώς	Το lesson είναι ισχυρό, αλλά μένει να φανεί πόσο γρήγορα περνάει σε doctrine και procurement design στην Ελλάδα.
UVEX 1/26	Η ναυτική ένταξη UxV απαιτεί συστηματικές δοκιμές, όχι ad hoc παρουσιάσεις.	Ναι	Η ίδια η άσκηση είναι θετικό βήμα. Το επόμενο ζητούμενο είναι η θεσμική επανάληψη και η σύνδεση με αγορές.
ΕΛΚΑΚ συμβάσεις	Η καινοτομία χρειάζεται procurement bridge για να μη μένει στο εργαστήριο.	Ναι	Οι νέες συμβάσεις αποτελούν σαφή πρόοδο, αλλά η πραγματική μάχη είναι σε πιστοποίηση, παραγωγή και sustainment.

15. Τελικό Συμπέρασμα / Final Takeaways

Ο Μάρτιος 2026 δεν ανέδειξε μόνο επιμέρους δραστηριότητες στον χώρο των μη επανδρωμένων συστημάτων και των συναφών πυραυλικών δυνατοτήτων, αλλά επιβεβαίωσε ότι το επιχειρησιακό περιβάλλον μεταβάλλεται προς μια πιο σύνθετη, δικτυοκεντρική και πολυεπίπεδη μορφή. Η αξία των UxV, των loitering munitions, των πυραυλικών συστημάτων και των αντί-συστημάτων δεν κρίνεται πλέον μεμονωμένα, αλλά από τον τρόπο με τον οποίο εντάσσονται σε ενιαία αρχιτεκτονική αισθητήρων, διοίκησης και ελέγχου, στοχοποίησης και προστασίας δυνάμεων. Αυτό είναι και το βασικό συμπέρασμα του μήνα: η ισχύς θα εξαρτάται ολοένα περισσότερο από τον αποτελεσματικό συνδυασμό μέσων και όχι απλώς από τον αριθμό τους.

Για την ελληνική και κυπριακή διάσταση, ο μήνας ανέδειξε πρόοδο, κινητικότητα και διεύρυνση ενδιαφέροντος σε επιμέρους προγράμματα και συνεργασίες, αλλά παραμένει ζητούμενο η μετατροπή αυτών των βημάτων σε συνεκτική επιχειρησιακή ικανότητα. Το κρίσιμο δεν είναι μόνο να εμφανίζονται νέα συστήματα, αλλά να εντάσσονται σε λογική συνέχειας, διαλειτουργικότητας, αξιολόγησης και ρεαλιστικής υποστήριξης.

Συνολικά, ο Μάρτιος 2026 πρέπει να διαβαστεί ως μήνας επιβεβαίωσης τάσης και όχι ως μήνας πλήρους ωρίμανσης. Το πεδίο UxV–C-UxV–πυραυλικών δυνατοτήτων αποκτά αυξανόμενη στρατηγική σημασία για Ελλάδα και Κύπρο, όμως η πρόοδος πρέπει να μετριέται πλέον λιγότερο με ανακοινώσεις και περισσότερο με όρους επιχειρησιακής ένταξης, διατηρησιμότητας, εκπαίδευσης και πραγματικής αξιοποίησης. Αυτό είναι το ουσιαστικό μήνυμα της παρούσας μηνιαίας αποτίμησης.